

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Andreæ Vallensis Vvlgo Del Vavlx Andanensis, I. V. D. Et
In Alma Academia Lovaniensi SS. Canonum Professoris
Ordinarii, Paratitla Ivris Canonici Sive Decretalivm D.
Gregorii Papæ IX. Svmmaria Ac ...**

Delvaux, André

Coloniæ Agrippinæ, 1686

Tit. 35. De Pactis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62177)

sub finem can. 1. Dist. 93. nisi inferior absolvatur ab obedientia superiori debita, vel per appellationem, aut reculationem, aut moveat superiori controversiam, aut denique superior deponatur.

TITULUS XXXIV.

De Treuga & Pace.

1. Treuga quid sit.
2. Induciarum & Treuga discrimen.
3. Treuga vel Conventionalis vel Canonica, & hac Perpetua vel Temporalis.
4. Definitio Pacti.

Iudicium Ecclesiasticorum & majorum, quibus obediendum esse diximus, est, subditos discordantes ad concordiam, quatenus fieri potest, revocare, *can. 1. & tota Dist. 90.* ad concordiam vero per treugam & pacem devenitur, *can. Studendum d. Dist. 90.*

1. Treuga, secundum Hostiens. in *Summa h.* est securitas, personis & rebus ad tempus præstita, discordiâ nondum finita. Et in legibus dicitur Fœdus vel Induciæ, *l. Postliminium §. Induciæ D. de captivis & postlim. reversis.*
2. Et quamquam inter Indiciæ & Treugam ita distinguant Interpretes, quod Indiciæ sint ad modicum tempus, Treuga verò in longum tempus extendatur, tamen quia utraque conditio ad tempus fit, non alia videtur esse distinctio, quam quod induciarum vocabulum sit Latinum, Treugæ vero Gallicum.
3. Treuga autem duplex est, alia Conventionalis, quæ scilicet ab hominibus fit, & ex conventionione formam recipit, sicut & quilibet contractus, *l. 1. §. si conveniat D. de positi.* Et hæc quoque hosti Romani imperii servanda est, *can. Noli xxxiii. q. 1.* si utique & is ex sua parte fidem servet, *c. Pervenit 3. inf. de iurejurando, can. Si infidelis xxviii q. 1.* Altera est Canonica seu Legalis, à Canone seu Lege introducta. Et hæc vel perpetua est, vel temporalis. Perpetuam habent Presbyteri, Clerici, Monachi, conversi, peregrini, & rustici cum animalibus, quibus arant, quæ diu fuerint in agricultura, sicut milites, dum militant, *c. 2. h. t.* Temporalem

habent omnes à feria quarta post occasum Solis usque ad feriam secundam ante ortum Solis, ab adventu Domini, usque ad octavam Epiphaniæ, & à septuagesima usque ad octavam Paschæ, *c. 1. h. t.* illis enim temporibus abstinendum ab armis & præliis: nisi inevitabilis hostium urgeat importunitas, eoque casu pro defensione tam sua, quam patriæ, seu legum patetnarum non pugnare, esset quodammodo Deum tentare, *can. Si nulla xxiii q. 8.*

Cæterum neque Cap. primum hujus Tit. quod tempora induciarum præscribit, neque Cap. 2. quod recenset personas, quæ tempore belli plena securitate gaudere debent, usus observat. Alioquin pœna violentis inducias, *in d. c. 1.* est excommunicatio, si post tertiam monitionem non satisfecerit damno, ob violationem illato. Violantis verò pacem publicam in Imperio est bannum, de quo ejusque effectibus vide Tract. And. Gail. *de pace publica lib. 2.*

4. Pax verò est vinculum charitatis seu amicitiae & concordiae, *c. Novit. inf. de iudicio;* vel ut alii volunt, est finis discordiæ.

TITULUS XXXV.

De Pactis.

§. I.
Quid sit Pactum.

1. Pactum in genere quo modo à contractu & transactione differat.
2. In quo à pollicitatione differat.
3. Pactum specialiter sumptum.

PER Pacta & Transactiones plerumque treuga & pax inducitur ac firmatur. Pacisque nomen à Pacto seu Pactiōne appellatum est, *l. 1. D. de pactis.* Ratio propterea ordinis postulat, ut de Pactis & Transactionibus agamus: eoque magis, quod vocati in iudicium, priusquam litem ingrediantur, ob dubium litis eventum, sæpius paciscantur aut transigant.

1. Differt autem Pactum in genere à Contractu & Transactione, sicut genus à specie; unde

unde & de Pactis primo loco tractatus instituitur. Nam contractus proprie eas tantum conventiones complectitur, quæ synallagma, id est ultro citroque obligationem continent, ut sunt emptio-venditio, locatio-conductio, & similes. Transactio dumtaxat eas conventiones continet, quibus res dubiæ terminantur finemque accipiunt, & quidem aliquo dato, vel retento, vel promisso, vel remisso. At verò Pactum continet omnes contractus & transactiones; atque adeo promissiones & conventiones qualescunque, siue contineant synallagma, siue non, siue rem transigant, siue non, siue pariant actionem, siue non.

2. Ita ut nihil aliud sit pactum in genera acceptum, quam ut Ulpian. J. C. ait, *in d. l. 1. D. eod. duorum plurimumve in idem placitum consensus*. Unde differt à Testamento, Codicillis, & omni alia ultima voluntate, quæ tantum unius voluntate constat.

3. Item à Pollicitatione, quæ tantum est offerentis promissum, *l. 3. D. de Pollicit.* Unde & cum absente Pollicitatio esse potest, Pactum verò non, nisi quis sit præsens, qui nomine absentis acceptet seu consentiat: licet interdum Pollicitatio pro pacto sumatur *l. 1. Cod. de contr. ab omnia & commis. stipulat.* Dicitur, in idem placitum; id est in eandem conventionem. Nam Placitum idem significat quod Conventio, *l. Vix certis § 3. D. de iudicio, in verbis*, contra placiti fidem, & *l. 4. D. de servitutibus*. Ut proinde non sit necesse addere expressè, ad idem placitum dando, vel accipiendo, vel promittendo, vel remittendo, quia hæc in vocabulo, Placitum, includitur, sicut in conventionem.

4. Aliàs specialiter sumitur Pactum, prout à transactione & contractibus, tam nominatis quam innominatis, distinguitur: & tum sumitur pro conventionem, quæ fit super re certa & gratuito, id est animo donandi. Nam licet pactum etiam fieri possit ob causam, tamen naturâ suâ, quæ magis spectari debet, est gratuitum; licet de facto & actu possit esse non gratuitum, At vero transactio semper fit ob causam, & de re incerta, ut postea dicetur. Hinc ille versus,

*Incerta de re transactio dicitur esse.
Sed si quis certa pacta favore rei.*

§. II.

Divisio & effectus Pactorum.

1. *Pactorum alia publica, alia privata; Item alia expressa, alia tacita.*
2. *Privatorum alia in rem alia in personam.*
3. *Alia nuda, alia non nuda seu vestita.*
4. *Ex nudo pacto iure civili non dari actionem.*
5. *An detur Canonico.*

1. **P**ACTORUM alia sunt publica, alia Privata. Rursus alia expressa, alia Tacita. Expressa sunt, quæ vel re, id est inter præsentem habito tractatu, vel per epistolam, aut per nuntium fiunt, *l. 2. D. h. t.* Tacita sunt, quæ nec re, nec per epistolam, nec per nuntium fiunt. Et ideo si debitori reddiderim cautionem, id est chirographum, videor cum illo convenisse, ne petam, profuturamque ei conventionis, id est taciti pacti, exceptionem placuit, inquit Jurisf. *in d. l. 1.* Sic item in vecta & illata in prædium urbanum, censetur ex tacito pacto pignori obligata locatori, pro mercede habitationis.

2. Rursus Privatorum pactorum alia sunt in rem, alia in personam. Pactum in rem est, quando generaliter pacifcor, ne petam. In personam, quando pacifcor, ne à persona, v. g. Titio petam, *l. Invisent. 7 §. 8. D. eod.*

3. Alia item sunt Nuda, alia Non nuda, seu vestita, ut vocant. Nuda sunt, quæ solâ conventionem pacifcentium consistunt, ita ut nec in proprium nomen contractus transeant, neque causam habeant, id est dationem vel factum, ob quod oporteat alterum alteri præstare, quod promissit: veluti v. g. Si inter nos placuerit, ut mutemus libros, & ego tuum accipiam, tu verò tuum, nudum erit pactum, quamdiu nec ego tibi meum tradidero, nec tu mihi tradideris tuum. Pacta non nuda sunt, quæ vel transeunt in proprium nomen contractus, ut emptio-venditio, locatio-conductio; vel, si proprio nomine destituatur, subest causa, id est datum vel factum aliquod ab altero, propter quod alteri dare quoque vel facere, quod promissit quis, tenetur; ut si in antè dato exemplo, ego, conventionem secutus, tibi meum librum tradiderim, est pactum non nudum, sed vestitum, quia iam subest causa, cur tu quoque tuum mihi tradere debeas.

4. *Ex nudo pacto non nascitur actio iure civili.*

habet tantum exceptio, *d. l. i. iurugentium*, §. 4. Ex pacto non nudo oritur & obligatio & actio utroque iure, *d. l. 7. & toto tit. D. de praescriptis verbis*. Ratio, cur ex nudo pacto iure civili non detur actio, est, quia quando quis nudo pacto promittit aliquid, eo iure intelligitur leviter & inconsiderate promississe; & ideo jus illud non cogit eam stare promissis, sed hoc ejus liberalitati & honestati relinquit. Deinde, quia si ex nudo pacto daretur actio, infinitae inde lites facile nascerentur, cum nihil sit in communi vita frequentius, quam civiles illae nudis pactis promissiones.

5. Caeterum an iure Pontificio ex nudo pacto oriatur obligatio & actio: admodum controversant inter doctores. Communior & receptior sententia est, oriri, *ex c. 1. h. t.* Nam, quod ibi vult Pontifex, ut inita pacta suam obtineant firmitatem, illud videtur etiam de nudis pactis accipiendum: & *ex c. 3. eod.* ubi jubet Pont. quae promittuntur, opere compleri. Ratio differentiae, quia grave est fidem fallere, cum inter simplicem promissionem & jusjurandum apud Deum nihil intersit, *can. iuramenti xx. l. 9. §. 5.* Jus autem Pontificium maxime periculum animae spectat: non ita civile, quod magis inspicit externam & politicam, quam internam justitiam. Unde etiam tollat quaedam usuras. *l. Eos qui Cod. de usuris*; & concubinatum *toto i. D. de concubinis*.

§ III.

Quis, cui, & de quibus possit pacisci.

1. *Pacisci omnes possunt, qui consentire.*
2. *Alieri nemo paciscitur.*
3. *De omnibus, ad rem familiarem spectantibus pacisci licet.*
4. *Non valet pactum, bonis moribus aut juri contrarium.*

Quandoquidem pacta fiant consensu, *l. 1. D. eodem* sive expresso sive tacito, pacisci omnes possunt, qui consentire; & e contra, pacisci non possunt, qui nequeunt consentire, ut infans, pupillus infantiae proximus, furiosus extra lucida intervalla, mente captus, ebrius, prodigus, cui bonis interdictum est, nisi paciscendo faciat conditionem suam meliorem, ut si paciscatur, ne à se petatur, & similes.

2. Unusquisque autem sibi rectè paciscitur, non alteri, nisi eius iuri subiectus sit, *l. Si decem § si pactum sim. D. eod.*

3. Deque omnibus rebus pacisci licet, quae ad privatum paciscentium jus spectant: de publicis non item, *l. iurugentium*; §. *si paciscar. l. 4. cum seqq. D. eod.*

4. Cavendum verò, ne, quod in pactum deducitur, bonis moribus aut juri adversetur. *l. ap. fin. h. t.* Hinc non valet pactum, ne dolus praestetur, ne furti vel injuriarum agi possit, si furtum vel injuria fiat, *d. l. 7. §. 15. & l. Si unus 27. §. 4. D. eod.* Sicut nec pactum valet de rebus spiritualibus, vel quae spiritualibus sunt annexa, si non sit gratuitum: veluti si quis, re aliquà temporali datà, paciscitur cum alio, ut ab eo beneficium aliquod Ecclesiasticum obtineat. *c. Cum pridem 4. c. Cum Clerici 6. & c. ult. h. t.* Sed neque momenti alicujus est pactum licet beneficium pro beneficio detur, *c. Quasitum inf. de rerum permutat.* quia omne hujusmodi pactum est simoniacum, *d. c. Cum pridem*: nisi quis paciscatur, ut beneficium vel pensionem pro beneficio accipiat, sub beneplacito superioris. Similiter non potest quis pacisci, ut post mortem alicujus succedat ei in beneficio, *c. Accepimus 5. h. t.*

TITULUS XXXVI.

De Transactionibus.

§. I.

Quid sit Transactio.

1. *Transactio & generaliter & specialiter sumitur.*
2. *Definitio transactionis specialiter sumpta explicata.*

Transactio est species pacti generaliter sumpta; ut vel hinc constat ordinis ratio.

1. Sumitur quidem etiam Transactio subinde late pro omni actu, quo ab obligatione receditur, & negotium aliquod inter aliquos componitur, sive litis causà, sive non, *c. 2. h. t.* ubi sit Transactio super decimis extra litem: & ita etiam sumitur verbum, Transigere in *l. 1. §. 1. De pactis*. At verò hic specialiter sumitur.

N 3

2. Pro-